

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КОНФЛІКТИ, ВІЙНИ ТА СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕПОХИ МОДЕРНУ: ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ

12–13 ЧЕРВНЯ

КИЇВ, 2023

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології
Кафедра теорії та практики управління
Представництво Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Соціологічний факультет
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет психології, політології та соціології
Кафедра соціології
Інститут соціології Національної академії наук України
Соціологічна асоціація України
Київське відділення Соціологічної асоціації України
Програма Fulbright в Україні
Представництво Інституту міжнародної освіти
International Charitable Foundation For The Support Of Development
Of Civil Society European Future
Baltic to Black Sea Alliance, Latvia
“Business Risk Management Group”, Warsaw, Poland

**Матеріали XI Міжнародної
науково-практичної конференції
«КОНФЛІКТИ, ВІЙНИ ТА СОЦІАЛЬНІ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕПОХИ МОДЕРНУ:
ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ»**

**12–13 червня 2023 року
м. Київ**

**Публікація матеріалів конференції стала можливою завдяки підтримці
Представництва Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні.**

Укладачі:

П. В. Федорченко-Кутуєв – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

О. М. Казьмірова – старша викладачка кафедри соціології факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

О. П. Северинчик – старший викладач кафедри соціології факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

Л. І. Мельник – аспірантка кафедри соціології факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

О. М. Вольський – аспірант кафедри соціології факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

*Погляди, висловлені в цій публікації, не обов'язково відображають погляди
Фонду ім. Фрідріха Еберта.*

Конфлікти, війни та соціальні трансформації епохи модерну: теорія, історія, сьогодення : матеріали XI Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Київ, 12–13 червня 2023 р.) / укладачі П. В. Федорченко-Кутуєв, О. М. Казьмірова, О. М. Вольський та ін. – Університетська книга, 2023. – 164 с.

ISBN 978-617-521-050-5

Конференцію присвячено соціологічному осмисленню різноманітних аспектів конфліктів та їхнього впливу на суспільство. У тезах учасників охоплено широке коло тем: від соціологічного супроводження відновлення суспільства після конфліктів до дослідження трансформацій суспільних інститутів у контексті воєн та боротьби за модернізацію.

Проаналізовано соціологічні виміри процесів відновлення українського суспільства, розкрито теорії насильства та війни, включно з концепціями таких мислителів, як Вальтер Бенямін та Макс Вебер. Здійснено аналіз історичних та сучасних конфліктів, їхнього впливу на суспільство.

Обговорено конфлікти, що виникають за умов цифрового суспільства. Досліджено взаємодію конфліктів, війни та соціальних трансформацій у цифровому середовищі.

У збірці тез проаналізовано різноманітні проблемні сфери, які включають перспективи становлення в Україні держави, що сприяє розвитку, а також можливості сталого розвитку за умов соціуму у стані війни.

УДК 316.48(062.552)

ISBN 978-617-521-050-5

© Автори матеріалів, 2023

Vasylets O., Skorobohatko K. Conflict of communications in the digital society.....	108
Германова Ю. Д. Трансформація контенту українських Telegram-каналів під впливом війни.....	110
Горячева М. А., Северинчик О. П. Соціальні конфлікти як фактор соціально-політичних трансформацій суспільства.....	112
Єфтені Н. М. Вплив соціальних мереж на конфлікти	114
Каретна О. О., Яценко М. А. Розвиток цифрової трансформації у сучасному суспільстві	115
Коломієць В. С. Соціальні мережі як інструмент стратегічної комунікації в умовах цифрового суспільства	117
Костенко Н. В. Ідентичності в Posthuman-стані: час війни	120
Makhno O. The ripple effect: how Soviet Union's information policy post Chernobyl disaster influenced global nuclear policy	122
Панченко Л. Ф. Цифрова трансформація освіти: потенціал навчальної аналітики	124
Нирка І. Б. Конфлікти, війни та соціальні трансформації в умовах цифрового суспільства	126
Шаповал Ю. І. Фінансування повоєнного економічного відновлення: світовий досвід для України	127
Шевченко А. О. Правові аспекти формування ефективної державної інформаційної політики за умов російсько-української війни	130
Шмаленко Ю. І. Етичні аспекти онлайн-медіації.....	132
Ярова Л. В., Прохоренко Є. Я. Визначення заборонених засобів і методів ведення війни з точки зору міжнародного гуманітарного права	135
Казьмірова О. М. Цифрові технології медіа-простору у формуванні кредитної поведінки особистості	140
СЕКЦІЯ 7. ПОСТКОНФЛІКТНЕ УРЯДУВАННЯ	
ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	143
Мельниченко А. А., Наєв С. І. Методологічні засади підготовки сценаріїв забезпечення обороноздатності України в поствоєнних умовах	143
Пашов Р. І. Медіація у діяльності органів публічної влади в Україні	145

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОНЛАЙН-МЕДІАЦІЇ

У цифрову епоху медіаторам відкриваються нові можливості та ресурси, що можна використовувати для забезпечення ефективної та успішної медіації, яка є важливою складовою процесу врегулювання конфліктів, що набуває все більшої популярності та значущості в умовах сучасних глобальних змін. Зростання складності та розмаїття конфліктних ситуацій вимагають ефективних і конструктивних методів їх врегулювання, а медіація відповідає цим потребам. Окрім традиційного формату медіації, розвиток цифрових технологій розширює можливості проведення процесу медіації, впливає на модернізацію процесу медіації, забезпечує нові можливості та інструменти для проведення медіаційних процесів в онлайн-форматі, сприяє зручності та доступності для всіх учасників, дозволяє медіаторам ефективно взаємодіяти зі сторонами конфлікту, незалежно від їхнього географічного розташування, використовуючи електронні засоби зв'язку, спеціалізовані платформи для обміну інформацією та спільної роботи над врегулюванням конфлікту. Використання цифрових інструментів дозволяє зберігати електронні записи, проводити віртуальні наради та зустрічі, впроваджувати інноваційні методики. Зі зростанням популярності онлайн-медіації та її доступності для багатьох учасників, виникає питання щодо термінології, яка використовується для опису цифрових методів врегулювання спорів. У англійській практиці, для опису таких методів, використовуються різні терміни, такі як «Інтернет-вирішення спорів» (Internet Dispute Resolution – iDR), «Електронне вирішення спорів» (Electronic Dispute Resolution – eDR), «Електронне альтернативне врегулювання спорів» (Electronic ADR – eADR), «Онлайн альтернативне врегулювання спорів» (Online ADR – oADR) та «Онлайн-врегулювання спорів» (Online Dispute Resolution – ODR) (Ізбаш, 2022, с. 81). Вибір конкретного терміну залежить від контексту та вимог конкретної ситуації. Важливо розуміти, що всі ці терміни належать до схожих концепцій використання цифрових технологій у вирішенні спорів і сприяють ефективному врегулюванню конфліктів у віртуальному середовищі.

До недавнього часу онлайн-медіація не була поширеною в Україні, але, зважаючи на події останніх років (пандемія та повномасштабна війна), медіатори швидко адаптувались і почали використовувати нові можливості, що надають цифрові технології, для проведення віртуальних зустрічей у процесі медіації. Реагуючи на виклики, Національна асоціація медіаторів України у 2021 році прийняла «Рекомендації щодо підготовки

та проведення онлайн-медіації», метою яких є надання необхідної підтримки для безпечного та професійного проведення медіації у онлайн-режимі та чітке визначення терміну «онлайн-медіація». Під цим терміном розуміється «спосіб вирішення конфліктів між сторонами за допомогою третьої нейтральної сторони – медіатора, спрямований на знаходження рішень, що відображають інтереси кожної сторони, під час проведення переговорів у віртуальному режимі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для дистанційної синхронної (одночасної) та/або асинхронної (неодночасної) комунікації» (Рекомендації для медіаторів, 2021). Діджиталізація та воєнний стан в Україні створюють особливі умови, в яких онлайн-медіація набуває великого значення як приваблива альтернатива для успішного врегулювання конфліктів. Онлайн-медіація, використовуючи сучасні інформаційні технології, сприяє ефективному та швидкому вирішенню спорів, зберігає часові та фінансові ресурси, які були б витрачені при вирішенні судовим шляхом, створює умови, де учасники можуть взаємодіяти та вирішувати свої конфлікти, знаходячись у власному безпечному оточенні, що сприяє стабільності та захисту їхніх інтересів (Бондарчук & Радченко, 2023, с. 158).

Розвиток цифрових технологій створює й нові безпекові виклики для медіації та підвищує вимоги до професійної етики медіаторів. Успішна онлайн-медіація в умовах діджиталізації вимагає забезпечення рівного доступу до онлайн-медіації, включаючи увагу до деталей: стабільність зв'язку та належного енергопостачання, якість технічних засобів комунікації, цифрову грамотність учасників процесу, ознайомленість медіаторів з різними альтернативними технологічними засобами, вміння їхнього ефективного використання, забезпечення необхідної підтримки та розуміння для тих, хто не має досвіду використання цифрових технологій (Залар та ін., 2023).

Дотримання етичних аспектів поведінки медіаторів у цифровому середовищі є критично важливим для забезпечення високого рівня професіоналізму та підвищення довіри до онлайн-медіаційного процесу. Медіатори мають дотримуватися принципів професійної етики, включаючи конфіденційність, безпристрасність, повагу до учасників та заборону використання конфіденційної інформації в особистих цілях, демонструвати цивілізовану та поважну поведінку, уникати образливих висловлювань або непристойних коментарів, створювати безпечне та сприятливе середовище для конструктивного діалогу. Медіаторам слід враховувати особливості роботи з емоціями під час проведення онлайн-медіації, оскільки це може створювати виклики щодо адекватної інтерпретації психоемоційного стану учасників, впливу на них у реальному часі та надання підтримки під час вразливої комунікації.

Онлайн-медіація має протистояти серйозному етичному виклику, пов'язаному із збереженням приватності у віртуальному просторі, оскільки існує ризик порушення конфіденційності учасників через незаконний доступ до відеоконференцій, збережених записів або неправомірне використання особистих даних. Медіаторам важливо оцінювати ризики та вживати заходи для забезпечення конфіденційності учасників, що включає використання безпечних і зашифрованих платформ для комунікації, обмеження доступу до медіаційних сесій лише для авторизованих учасників, видалення записів та збереження даних відповідно до встановлених правил і законодавства.

Проведення онлайн-медіації вимагає уваги до етичних питань, що виникають в онлайн-просторі, призводить до появи нових етичних дилем (наприклад, питання щодо використання штучного інтелекту в процесі медіації, розуміння етичних стандартів у віртуальному просторі або правил збереження та видалення даних). Медіатори мають усвідомлювати етичні виклики, приділяти їм належну увагу, вміло реагувати на них, керуючись моральними принципами, щоб знайти етично прийнятні рішення та врегулювати конфлікти, забезпечуючи ефективне проведення медіаційних процесів у онлайн-режимі.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук, Н., & Радченко, О. (2023). Проведення медіації онлайн: Міжнародний досвід та перспективи запровадження в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 3 (75), 156–161. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.25>.
2. Залар, А., Александр, Н., Романадзе, Л., & Мазаракі, Н. (2023, 23 травня). Медіація в Україні у воєнний та повоєнний часи. *Експертний звіт*. <https://news.namu.com.ua/news/85>.
3. Избаш, О. О. (2022). Медіація та альтернативне вирішення спорів онлайн. *Київський часопис права*, 1, 80–85. <https://doi.org/10.32782/klj/2022.1.12>.
4. Рекомендації для медіаторів щодо підготовки та проведення онлайн-медіації. (2021, 2 листопада). Національна асоціація медіаторів України http://namu.com.ua/ua/downloads/on-linemediation/Рекомендації%20для%20медіаторів%20_%20онлайн-медіація.pdf.